

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2026-2030**

Wprowadzenie

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie. Każdego dnia znajdujemy doniesienia w mediach o krzywdach wyrządzonych ludziom przez inne jednostki, o maltretowanych słabszych - dzieci, osób starszych, o znęcaniu się nad najbliższymi. Choć przemoc, agresja jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach i religiach to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy.

Zjawisko przemocy domowej należy analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka: kształtuje osobowość, system wartości i sposób życia. Niebagatelną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny mają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na miłości, wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrzrodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego. Przemoc domowa może być zatem skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Jest także kluczowym zagrożeniem dla rodziny. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje szkodliwe, ujawniające się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Działa dysfunkcyjnie na wszystkie sfery życia rodziny.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz.1673) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: - opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej; - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową; - zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia; - tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rozdział I

Akty prawne i programy

Niniejszy program został opracowany w oparciu o literaturę przedmiotu podejmującego problem oraz zapisy ustaw i programów. Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Definiuje ona pojęcie przemocy domowej, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Określa zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz wobec osób stosujących przemoc domową.

Podstawę prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej stanowią następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 3) Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 6) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 7) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 8) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- 9) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 10) Ustawa z dnia 25 lutego 1997 r. Kodeks karny,
- 11) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2030 jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Chełmskim na lata 2024 - 2030, Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Leśniowice, Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Program ten ma też charakter profilaktyczny i edukacyjny. Jego zasadniczym celem jest ograniczenie skali problemu oraz skutków przemocy domowej.

KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Cele szczegółowe:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy Domowej.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy Domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

WOJEWÓDZKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024 – 2030

Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa lubelskiego.

Cele szczegółowe:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE CHEŁMSKIM NA LATA 2024-2030:

Cel główny: Zwiększenie skuteczności działań na rzecz osób dotkniętych przemocą domową w powiecie chełmskim.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej.
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa oraz specjalistycznej pomocy.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podniesienie poziomu wiedzy osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań i danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśniowicach.

Rozdział II

Przemoc domowa

Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy:

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy osobom dotkniętym przemocą domową i osobom stosującym przemoc domową, należy zdefiniować najważniejsze pojęcia związane z tym zagadnieniem. Definicja najczęściej stosowana określa przemoc domową jako: działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach

rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste.

Przemoc domowa w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej to: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej; istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że: - **jest intencjonalna** – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;

- **siły są nierównomierne** - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;

- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności i szacunku);

- **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** (naruszanie nietykalności fizycznej) – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, wykręcanie rąk, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy;

- **zaniedbanie** (naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich) – brak zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych, np. niezapewnianie odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa;

- **przemoc psychiczna/emocjonalna** (naruszenie godności osobistej) – powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, wciąganie w konflikty, manipulowanie dla własnych celów, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb;

- **przemoc seksualna** (naruszanie intymności) – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych;

- **przemoc ekonomiczna** (naruszanie własności) – odbieranie zarobionych pieniędzy, rzeczy osobistych, niszczenie mienia, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie

podstawowych materialnych potrzeb rodziny. Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości.

Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia oraz nasilające się sytuacje konfliktowe. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana, napięta, często robi awantury z byle powodu, prowokuje kłótnie. Reakcjami ofiar przemocy na taką sytuację w domu jest najczęściej uspokajanie atmosfery, spełnianie wszelkich zachcianek, przepraszenie sprawcy „na wszelki wypadek”,
- **faza gwałtownej przemocy** – w tej fazie osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szał. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. lekkie opóźnienie posiłku. Skutki użytej przemocy mogą być różne. Najczęściej w tej fazie ofiary decydują się wezwać policję lub szukać pomocy gdzie indziej. Po zakończeniu wybuchu przemocy, ofiara jest w stanie szoku. Nie może uwierzyć, że to się naprawdę stało. Odczuwa wstyd i przerażenie, jest oszołomiona. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność,
- **faza miodowego miesiąca** – to faza skruchy i okazywania miłości. Sprawca szczerze żałuje tego, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie tego co zrobił i przekonuje ofiarę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Ofiara zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca przemija. Po jakimś czasie napięcie znowu powraca i cały cykl przemocy powtarza się. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą faza miodowego miesiąca jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu jest zazwyczaj gwałtowniejsza. Cykliczność przemocy sprawia, że ofiarom trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Skala przemocy z perspektywy badań ogólnopolskich: Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy gromadzonych przez Policję, w 2023 roku ogólna liczba wszystkich osób doznających przemocy w rodzinie wyniosła 71 631, gdzie 51 935 stanowiły kobiety, 10 567 małoletni, a 9 129 mężczyźni.

Według danych Komendy Głównej Policji, w 2023 r. stwierdzono ponad 17 tysięcy przypadków dzieci doświadczających przemocy, o 7 tysięcy więcej niż w 2022 roku. Według danych Policji z 2024 r. ogólna liczba doznających przemocy domowej wzrosła w stosunku do 2023 r. i wyniosła 86 920 przypadków, z czego 50 638 stanowiły kobiety, 25 723 dzieci i 10 559 mężczyźni. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2023 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy domowej oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%. Przemoc domowa stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku

powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym. Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Badając skalę przemocy należy z jednej strony oprzeć się na danych statystycznych gromadzonych przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, a z drugiej szacować jej wymiar poprzez badania opinii publicznej oraz badania naukowe. W opracowywaniu niniejszego programu uwzględniono dane statystyczne pozostające w bazie danych GOPS w Leśniowicach. Należy podkreślić, że poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że problemy te zazwyczaj nie występują pojedynczo, a pojawienie się jednego problemu implikuje szereg innych. Kluczowym zadaniem jest zatem stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami, organizacjami i osobami. Realizacja powyższych oczekiwań wymaga podejmowania wieloaspektowych i długofalowych działań strategicznych.

Rozdział III

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Leśniowice

Ze względu na specyfikę przemocy trudno jest precyzyjnie oszacować jej rzeczywistą skalę, a tym samym określić jednoznacznie liczbę ofiar przemocy. W wielu przypadkach bowiem nie składają one zawiadomienia o popełnionym przestępstwie m.in. z obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, obawy przed wykluczeniem społecznym, ochrony sprawcy czy też chęcią zapomnienia o doznanej krzywdzie. W związku z powyższym można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona.

Z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśniowicach wynika iż problem przemocy jest tematem zamkniętym, który bardzo rzadko wychodzi poza rodzinę. Ponadto widoczna jest niechęć ofiar do uruchamiania procedury „Niebieskich Kart”. Faktem jest, że pokrzywdzone osoby zaczynają mówić o problemie związanym z przemocą, jednak pomimo oferowanej pomocy przez przedstawicieli różnych służb spotyka się to z oporem ze strony osób dotkniętych przemocą.

Według danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego w Leśniowicach dotyczących interwencji na terenie Gminy związanych z przemocą domową zestawienie założonych Niebieskich Kart prezentuje się następująco:

Wyszczególnienie	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Niebieskie Karty założone przez GOPS w Leśniowicach	0	1	0	3

Niebieskie Karty założone przez GKRPA	0	0	0	0
Niebieskie Karty założone przez policję	6	2	5	11
Niebieskie Karty założone przez MOPR w Chełmie	0	0	0	1
Niebieska Karta założona przez służbę zdrowia	0	1	0	0
Niebieska Karta założona przez placówkę oświatową	0	0	1	2
Razem	6	4	6	17

Na podstawie powyższej tabeli należy stwierdzić, że liczba Niebieskich Kart, która wpłynęła do Zespołu Interdyscyplinarnego znacznie wzrosła w 2025 r. do 17 Niebieskich Kart. Procedura Niebieskiej Karty była głównie wszczynana przez funkcjonariuszy policji podczas interwencji domowych.

Zakończenie procedury Niebieskiej Karty: Procedurę Niebieskiej Karty może zostać zakończona w przypadku:

1. Ustania przemocy domowej i powstania uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy.
2. Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W latach 2022 - 2025 w Gminie Leśniowice zakończono następującą ilość procedury Niebieskiej Karty: w 2022 r. - 6 NK, w 2023 r. - 3 NK, w 2024 r. - 6, a w 2025 r. 17 NK. W roku 2022 r. w ramach procedury NK objęto działaniami łącznie 14 osób dotkniętych przemocą, w tym 5 kobiet, 1 mężczyznę oraz 8 dzieci. Wskazano 8 osób jako sprawcy przemocy i byli to wyłącznie mężczyźni. W 2023 r. w ramach procedury udzielono wsparcia 9 osobom, tj. 5 kobietom, w tym 1 starszej, oraz 4 dzieci, natomiast liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wskazanych jako osoby stosujące przemoc wyniosła 6 i również stanowili ją sami mężczyźni.

W roku 2024 r. w ramach procedury NK objęto działaniami łącznie 15 osób dotkniętych przemocą, w tym 8 kobiet, 1 mężczyznę oraz 6 dzieci. Wskazano 8 osób jako sprawców przemocy i były to 2 kobiety oraz 6 mężczyzn. W 2025 r. w ramach procedury udzielono wsparcia 20 osobom, natomiast liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wskazanych jako osoby stosujące przemoc wyniosła 14 i stanowili ją sami mężczyźni.

W latach 2022-2025 łącznie było 2 osoby starsze dotknięte przemocą. Należy jednak zaznaczyć, że osoby starsze dotknięte przemocą domową często boją się ujawnienia faktów związanych z doznawaniem przemocy ze strony osób im bliskich, dlatego te dane mogą być zaniżone.

Rozdział IV

Analiza zjawiska przemocy domowej

Diagnoza problemu, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Leśniowice.

Mocne strony:

- 1) kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne;
- 2) zjawisko nagłaśniane przez media;
- 3) funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Leśniowice;
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach;
- 5) znajomość środowiska lokalnego;
- 6) współpraca służb.

Słabe strony:

- 1) zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości;
- 2) niepełna diagnoza w zakresie potrzeb problemu przemocy domowej;
- 3) brak specjalistów do pracy z rodziną;
- 4) małe zainteresowanie programami korekcyjno – edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Szanse:

- 1) permanentnie kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin;
- 2) zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową;
- 3) szkolenia podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy.

Zagrożenia:

- 1) bierność i bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów;
- 2) brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy;
- 3) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc;
- 4) negatywne wzorce zachowań społecznych;
- 5) problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach;
- 6) ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy i niechęć do współpracy.

Rozdział V

Założenia programu

Program jest dokumentem opracowanym na podstawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramach sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy; edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc; edukację kadr i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko ujętą społeczną edukację.

Przemoc domową należy rozpatrywać z wielu perspektyw, a zwłaszcza psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego powodu przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga wieloaspektowego podejścia, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio lub pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej.

Rozdział VI

Kierunki działań programu

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Leśniowice, na podstawie przeprowadzonej diagnozy tego zjawiska należy wskazać następujące kierunki działania:

- profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy domowej;
- system wsparcia i ochrony ofiar przemocy;
- oddziaływania wobec sprawców przemocy;
- wzmacnianie kompetencji instytucji i osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział VII

Cele, działania i harmonogram działań

I. Cel główny Programu.

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona osób dotkniętych przemocą domową oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

II. Cele szczegółowe Programu.

- a) wzrost oddziaływań profilaktycznych i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy domowej,
- b) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa oraz specjalistycznej pomocy;
- c) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, ukierunkowanych na zmianę zachowań agresywnych, prowadzących do przemocy domowej;
- d) wzrost poziomu kompetencji instytucji i osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

CEL SZCZEGÓŁOWY	
Wzrost oddziaływań profilaktycznych i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy domowej.	
DZIAŁANIA	REALIZATORZY
Prowadzenie statystyk w zakresie przemocy domowej zgodnie z wymaganiami resortowymi.	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach; Komisariat Policji w Żmudzi.
Udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na rzecz przemocy.	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; Komisariat Policji; placówki oświatowe; służba zdrowia; organizacje pozarządowe.
Realizacja działań edukacyjnych oraz programów profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe we współpracy z innymi podmiotami.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”;
- liczba ofiar przemocy z podziałem na płeć;
- liczba interwencji domowych;
- liczba dzieci ofiar przemocy;
- liczba osób starszych ofiar przemocy;
- liczba osób niepełnosprawnych ofiar przemocy;
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego;
- liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w tych działaniach.

CEL SZCZEGÓŁOWY	
Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa oraz specjalistycznej pomocy.	
DZIAŁANIA	REALIZATORZY
Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne dla ofiar przemocy	Punkt konsultacyjny w Leśniowicach, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach; Komisariat Policji w Żmudzi; placówki oświatowe; służba zdrowia; organizacje pozarządowe we współpracy z innymi podmiotami
Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz świadczenie pracy socjalnej osobom dotkniętym przemocą domową	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach
Monitorowanie sytuacji rodzin i osób objętych procedurą „Niebieska Karta”	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach; Komisariat Policji w Żmudzi
Upowszechnianie informacji i działania edukacyjne w zakresie miejsc wsparcia oraz form udzielanej pomocy ofiarom przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach; Komisariat Policji w Żmudzi; placówki oświatowe; służba zdrowia

Wskaźniki realizacji celu:

- ilość miejsc udzielających wsparcia w postaci poradnictwa;
- liczba udzielonych porad;

- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej z powodu przemocy;
- liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną;
- liczba osób i rodzin objętych monitoringiem;
- liczba osób umieszczonych w placówkach interwencyjnych;
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z stosowaną przemocą;
- liczba przeprowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych;
- liczba opracowanych i dystrybuowanych materiałów informacyjno- edukacyjnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY	
Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, ukierunkowanych na zmianę zachowań agresywnych, prowadzących do przemocy domowej.	
DZIAŁANIA	REALIZATORZY
Interweniowanie oraz podejmowanie działań w ramach procedury „Niebieska Karta” przez odpowiednie służby.	Komisariat Policji w Żmudzi; Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach; placówki oświatowe; służba zdrowia
Składanie wniosków na przymusowe leczenie odwykowe	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach
Monitorowanie sytuacji osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskiej Karty”	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach; Komisariat Policji w Żmudzi; Sąd Rejonowy w Krasnymstawie, kuratorzy sądowi i społeczni,
Występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc domową środków karnych	Komisariat Policji w Żmudzi; Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice. Sąd Rejonowy w Krasnymstawie Prokuratura Rejonowa w Krasnymstawie

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart - A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury;
- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”;
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
- liczba wniosków skierowanych na przymusowe leczenie odwykowe oraz liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;

- liczba wniosków skierowanych do sądu lub prokuratury w przedmiocie zastosowania środków karnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY	
Wzrost poziomu kompetencji instytucji i osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	
DZIAŁANIA	REALIZATORZY
Udział w szkoleniach przedstawicieli instytucji zaangażowanych w działania z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach, Komisariat Policji w Żmudzi; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach; placówki oświatowe; służba zdrowia; organizacje pozarządowe, Sąd Rejonowy w Krasnymstawie kuratorzy sądowi i społeczni
Partnerstwo pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej i zapobieganie jego skutkom spotkania)	Samorząd gminny, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Leśniowice; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach, Komisariat Policji w Żmudzi; placówki oświatowe; służba zdrowia, Sąd Rejonowy w Krasnymstawie kuratorzy sądowi i społeczni; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach ; organizacje pozarządowe we współpracy z innymi podmiotami

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba szkoleń i konferencji dotyczących przemocy w rodzinie w podziale na typ instytucji/organizacji;
- liczba uczestników szkoleń/konferencji;
- liczba spotkań przedstawicieli instytucji pomocowych.

Rozdział VIII

Adresaci programu

Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy Leśniowice, a w szczególności dla:

- osób doznających przemocy domowej,
- świadków przemocy,
- osób stosujących przemoc domową,
- osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,
- rodzin i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy,
- podmiotów i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.

Rozdział IX

Zasoby instytucjonalne

Skuteczna walka z problemem przemocy wymaga podejmowania systematycznych działań interwencyjnych i specjalistycznych, jednakże rozłożonych w czasie. Przyjmując takie założenie, a także obierając za cel pracę w środowisku społeczności lokalnej niezwykle istotne jest określenie zasobów instytucjonalnych gminy działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. System ten wspierany jest również przez inne instytucje zewnętrzne. Należy bowiem podkreślić, że tylko ścisła i skoordynowana współpraca pomiędzy służbami jest gwarancją efektywności podejmowanych działań. Do instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach,
- Komisariat Policji w Żmudzi,
- Prokuratura Rejonowa w Krasnymstawie,
- Sąd Rejonowy w Krasnymstawie,
- Zespół Interdyscyplinarny w Leśniowicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach,
- Szkoła Podstawowa w Leśniowicach,
- Szkoła Podstawowa w Sielcu,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medycy” w Leśniowicach,
- Stowarzyszenie Ośrodek Wspierania Rodziny w Chełmie,
- inne podmioty zajmujące się sprawami rodzin,

Rozdział X

Efekty realizacji Programu

Zakłada się, iż realizacja Programu w latach 2026-2030 przyczyni się do:

- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej;
- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej;
- udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy domowej;
- ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne;
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą;
- zmniejszenia liczby przypadków przemocy domowej.

Rozdział XI

Partnerzy Programu

Program będzie realizowany we współpracy z oddziałami leczenia uzależnień, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmie, zakładami karnymi, sądami, Prokuraturą, Komisariatem Policji Żmudzi, Stowarzyszeniem Ośrodek Wspierania Rodziny w Chełmie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leśniowicach, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które zajmują się sprawami przemocy domowej.

Rozdział XII

Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość

Monitorowaniem i ewaluacją prowadzonych działań zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach w porozumieniu z Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Leśniowice. Stały, coroczny monitoring i ewaluacja Programu mają na celu sprawdzanie efektywności prowadzonych działań, podejmowanych zadań i sposobów ich realizacji, aby w konsekwencji zwiększać efektywność pracy poszczególnych jednostek w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Ważna jest szybkość reagowania na ujawniane przypadki przemocy w rodzinie, odpowiednie zachowanie i podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu minimalizowania przypadków przemocy domowej, łagodzenia jej skutków, a także podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie.

Program jest poddawany corocznie ewaluacji, na podstawie materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji oraz w oparciu o następujące wskaźniki:

- liczba rodzin zdiagnozowanych jako środowiska zagrożone występowaniem zjawiska przemocy, w stosunku do roku ubiegłego;
- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”;
- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia i pomocy;
- liczba szkoleń dla kadry pomocy społecznej i podmiotów - realizatorów Programu.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w gminie Leśniowice oraz przyczyni się do zwiększenia dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Leśniowicach. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Leśniowicach do dnia 31 marca każdego roku przedkłada Wójt Gminy w Leśniowicach sprawozdanie z realizacji Programu.

Rozdział XIII

Zasady finansowania

Środki finansowe na realizację systemu będą pochodziły w szczególności ze środków własnych gminy, w tym środków przeznaczonych na realizację przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział XIV

Zakończenie

Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Osoby dotknięte przemocą nie chcą rozmawiać na ten temat, często problem zostaje w czterech ścianach w „zaczysku ogniska domowego”, które staje się piekłem. Przemoc domowa to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca, nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc domowa występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego problemu. Wręcz przeciwnie trzeba każdego

dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się uniknąć przykrych doświadczeń.

Opracowany Program pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów, co umożliwi współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026 – 2030 nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi zatem wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Leśniowice.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2030 jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu.

Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową.